

olyan személynek a különvonatba való beszállása ellen, akik a budapesti induláskor próbáltak helyet foglalni a vonaton, felhasználva olyan utasok meghamisított személyazonossági okmányait, akik Párizsból indultak március 11-én, s akik közül 90 nem utazott vissza.

A francia határon történt személyazonosság-ellenőrzésnek éppen az volt a célja, hogy megbizonyosodjunk róla: sem a fent említettek, sem pedig más, hamis iratokkal jelentkező személyek nem próbáltak szabálytalanul Franciaországba bejutni.

Ha a rendőrségi eljárások – a Minisztérium legnagyobb sajnálatára – hosszabb időtartamot vettek igénybe, ezt a különvonaton utazók nagy száma (közel 400 utas) magyarázza, valamint az, hogy az ellenőrzés a magyar nemzetiségű utazókra is kiterjedt.

¹ Az eredeti francia szöveg másolatát Károlyi mellékelte az e tárgyban írt 1948. május 13-i jelentéséhez.

462. KÁROLYI MIHÁLY KHAYATT WADIHHOZ

(Genf, 1948. május 2.)

Kedves Khayatt,

Havas továbbította nekem ápr. 24-én kelt levelét. Miután most egy ideig Genfben kell tartózkodnom, nem tudom ezeket az ügyeket érdemük szerint elbírálni, különösen ami svájci frankra vonatkozó kérését illeti. Mindenesetre mellékelten küldök egy meghatalmazást Schnitzler részére, hogy Magának a kért hatvanezer forintot azonnal kiutalja.¹

Minden valószínűség szerint Havas május hónap folyamán Budapestre megy, hogy megbízásomból az ügyeket végleg rendezze. Remélem, hogy még megvárhatja. Innen semmi esetre sem tudjuk elintézni, hogy a kért svájci frank összeget is megkaphassa, de különben is nem tudom, hogy miképpen lehet a szükséges összegeket a Maga részére felszabadítani. Kérem, írja meg Havasnak, hogy milyen felhatalmazásokra van szükség, hogy ő már ezekkel felszerelve utazhasson Budapestre. Egyébként Maga is jól tudja, hogy a jelenlegi helyzetben nem igentudok ilyen nagy összeget folyósítani. Esetleg később sor kerülhet rá. Tudnia kell, hogy szolgálatait értékeltem és nem kívánom megrövidíteni, de Magának is tekintettel kell lennie arra, hogy az alapítványi összeg levonása folytán a vagyonállomány erősen lecsökkent. Bizonyos vagyok benne, hogy meg tudunk egyezni.

Szívélyes üdvözzel:

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

¹ Mellékelve a meghatalmazás. Schnitzler Károlyi budapesti „Központi irodájának” (vagyonkezelőség) vezetője volt, 1948. április elejétől, Khayatt utóadaként. Khayatt itt megválaszolt levelében azt kérte, hogy honorárium a egy részét külföldi bankszámlájára, svájci frankban kapja meg.

463. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1948. május 12.)

Több helyről beszerzett bizalmas információ alapján szovjet-amerikai jegyzékváltás váratlanul érintette angolokat, különösen franciákat. Quai d'Orsay-n temetőhangulat, egyesek Bidault bukásáról beszélnek. Pánikot enyhíti, hogy jegyzékváltást USA beleegyezése nélkül hozták nyilvánosságra. Bármi lesz esemény folytatása, francia külpolitika és *parlament* változásaival számolnak. Párizsban általában szovjet diplomácia győzel-

mének könyvelik el fordulatot. Reuter iroda párizsi tudósítója bizalmasan közölte, hogy Bevin toporzékolt londoni amerikai nagykövet előtt. Blum felhívta Reuter iroda tudósítóját és nyilatkozatot adott, hogy mindig megegyezés híve volt, de tudósító nem továbbította angol sajtónak. Francia kormánykörök félnek, hogy két szék között földre esnek. De Gaulle kardcsörtető politikáját bukottnak ítélik. Szilárd valuták estek.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

464. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. május 13.)

Másolatban csatoltan tisztelettel felterjesztem a francia Külügyminisztériumnak a Magyarországról visszatért márciusi társasvonat incidensével kapcsolatban 958/1948. számú tiltakozó jegyzékemre adott válaszát.¹ A Külügyminisztérium kitér az incidens, valamint tiltakozásom tárgyának lényege elől, amennyiben a zaklató rendőri vizsgálat okául kizárólag az utasok személyazonosságának pontos megállapítását adja, rámutatván, hogy a vizsgálat természetszerűen hosszú időt vett igénybe, hogy a kollektív útlevél nem nyújt biztosítékot arra nézve, hogy illetéktelen személyek hamis papírokkal be ne utazhassanak, és hogy a társasutazás vezetője maga is már elutasított 11 illegálisan beutazni szándékozót.

Mint fentebb is említettem, a válasz végeredményben mellébeszél, mivel a rendőrségi zaklatás leglényegesebb pontjaira nem tér ki. Nevezetesen nem ad magyarázatot arra nézve, miért volt szükséges a vonatot csendőrséggel körülvétni, az utasokat egyenkint leszállítani és faggatni arra vonatkozólag, kikkel érintkeztek Magyarországon stb., továbbá a vonaton levő csomagokat és az utasok tulajdonát képező összes tárgyakat az utasok távollétében, rosszindulatú gondossággal átvizsgálni, a waggonok ajtajait lezárni stb. Figyelmen kívül hagyja jegyzékem azon részét is, amelyben részletesen kifejtettem, hogy éppen a vonat magyar kísérő személyzete milyen rendkívüli gondossággal ügyelt arra, hogy illetéktelen személyek ne férközhessenek be az utasok közé.

A válaszjegyzék erőltén érvelése és a lényegyet gondosan elkerülő tendenciája végeredményben a francia hatóságok rossz lelkiismeretét mutat az egész incidenssel kapcsolatban, valamint arra is, hogy a vizsgálat folyamán semmi olyant nem találtak, amit kerestek. Ellenkező esetben ugyanis nem kétséges, hogy ezt ujjongva kilovagolták volna jegyzékükben.

Fentiekre való tekintettel Miniszter Úr jóváhagyása reményében ez ügyben fel kívánom keresni személyesen Couve de Murville urat, a francia Külügyminisztérium politikai osztályának vezetőjét. és udvarias hangú memorandum átadása kíséretében, amelyben újból le fogom szögezni igazunkat és helyes álláspontunkat, szóban fogok rámutatni a francia válaszjegyzék hiányosságára és ki nem elégitó magyarázatára. Ezzel kapcsolatban szándékom felhozni még több olyan kirívó magyar sérelmet is, amelyekben szükségesnek tartom személyes tiltakozásomat. Ilyenek Szekeres tanácsos vízumának megtagadása, továbbá Boldizsár államtitkár szigorú átvizsgálása a francia határon.

Ezen eljárásom eredményéről annak idején külön jelentésben fogok beszámolni Miniszter Úrnak.

MOL XIX-J-30-a 23. doboz (fogalmazvány)

¹ L. e kötet 461. sz. levelét.